

KAŽIPOT

mesečnik slovenske skupnosti na Reki

številka

7

oktober,

2005.

letnik I

ISSN 1845-5034

SREČNO IN USPEŠNO V NOVI SEZONI!

Bazovica, ti predragi si naš dom,
roke slovenske pridne so te dale,
spomin na tebe vedno nosil bom,
ponos kvarnerske lepe si obale.

Slavko Arbiter, «Bazovica»

Straža nekoč.

Straža danes.

Bazovica 2005
Predsednik KPD Bazovica-Reka
Vitimir Vitaz in častni predsednik
Drago Rizman polagata venec

KAŽIPOT

Mesečnik slovenske skupnosti

Ureja uredniški odbor:

Milan Grlica, Marjana Mirković, Darko Mohar, Vitomir Vitaz
Podpinjol 43, 51000 Reka, Hrvaška
tel.: 324 321, 215 406, faks: 334 977
Odgovorna urednica
Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr

Izdajateljji:

Slovenski dom KPD Bazovica,
bazovica@bazovica.hr
Svet slovenske narodne manjšine Reke
Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr

ISSN 1845-503

Oblikovanje
Branko Lenić

Tisk: Tiskara «Sušak»
Prelom in tehnično urejanje:
Ri-TaCom, Reka

Mesečnik finančno podpirajo:
Urad RS za Slovence
v zamejstvu in po svetu
Mesto Reka
Primorsko-goranska županija

Naklada: 500 izvodov
Naslovnica -
Bazovica 2005

Karikatura:
Bojan Grlica

SLOVENSKI DOM KPD «BAZOVICA»

tajništvo, knjižnica in klubski prostori
torek in četrtek :
10.00 – 12.00 in 18.00 – 20.00
tel.: 215 406, fax: 334 977
el. pošta: slovenski-dom-@ri.htnet.hr
tel.: + 385 51 324 321, 215 406
MePZ – vaje ponedeljek:
18.00 – 21.00

Dramska skupina - sreda, po dogovoru
Folklorno-plesna skupina
torek in četrtek: 19.00 – 21.00
Dop. pouk slovenskega jezika in kulture
ponedeljek, torek in sreda:
18.00 – 21.00
Planinska skupina - torek:
20.00 – 21.30
Svet slovenske narodne manjšine Reke
četrtek: 10.00 – 12.00
Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
sreda: 10.00 – 12.00
vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr

Kažipot oktober 2005, št. 07,
letnik I

Kazalo:

- 3..... Obvestilo
- 5..... Pisma
- 8..... Dogodki avgust-september
- 19... Napovednik
- 19... Aktualno
- 23....In memoriam Dalibor Fryda

EGON IN METKA / V TRENDU

OBVESTILO

KULTURNA SEZONA 2005/2006

Priprave na 60. obletnico društva

Znova vabimo vse, ki imajo stare dokumente, fotografije, izkaznice, plakate, obvestila, oglase ali izrezke iz časopisov, ki pričajo o dejavnosti društva Bazovica ali slovenski skupnosti na Reki, da nam jih odstopijo na vpogled. Želeli bi izpopolniti dokumentacijo za arhivsko zbirko in jo predstaviti ob jubileju. Informacije sprejema tajništvo, osebno, po faksu ali el. pošti (navedeno na hrbtni strani naslovnice). Tudi ob sredah od 10.00 do 12.00.

Slovenska šola na Reki 1950–1953

Vse, ki so obiskovali pouk slovenskega oddelka v osnovni šoli Mateotti na Reki v začetku petdesetih let, vabimo na skupno srečanje z nekdanjo učiteljico, profesorico Božidaró Božič, por. Hero. Srečanje bo predvidoma prihodnji mesec. Še vedno zbiramo spomine, spričevala, dokumente, fotografije. Stik: Marjana Mirković, sreda 10.00–12.00, tel.: 324 321, mob. 091 593 6086, el. pošta: marjana.mirkovic@ri.t-com.hr

Četrty razred slovenskega oddelka OŠ Mateotti na Reki
z učiteljico Božidaró Božič - lastnica fotografije Ines Česnik (prva desno)

V Bazovici znova pevski zbor za mlade člane

Želimo oživiti mladinski pevski zbor in vabimo vse zainteresirane, da se prijavijo do konca prihodnjega meseca, udeležba je brezplačna.

Mešani pevski zbor, zborovodja Franjo Bravdica

MePZ deluje od samega začetka društva, nastopa na številnih prireditvah in pevskih srečanjih na Hrvaškem, v Sloveniji in zamejstvu, ima vrsto priznanj in pohval. Vabljeni novi člani in članice, vsi glasovi. Prijave v tajništvu ali v pevski sobi, pred vajo ob ponedeljkih zvečer (18.00–20.00).

Tečaj slovenskega jezika in kulture, vodi učiteljica mr. Marija Donadić

Prijavijo se lahko osnovnošolci, dijaki in študenti. Gre za dopolnilni pouk, ki poteka po programu Ministrstva za šolstvo in šport RS. Udeležba je brezplačna. Prijave predvidoma do konca meseca v tajništvu ali pred pokom: ponedeljek, torek in sreda ob 18.00–20.30.

Dramska in recitatorska skupina, vodi Alojz Usenik

Člani dramske skupine pripravljajo nastope za prireditve, recitale in gledališke predstave. Za svoje nastope že vrsto let prejema številne nagrade in pohvale, še posebej vodja, legendarni gledališki navdušenec Alojz Usenik. K sodelovanju vabimo vse zainteresirane, ne glede na leta. Zaželeni so tudi sodelavci za tehnično pomoč (scena, luč, ton). Prijave v tajništvu.

Planinska skupina, organizator Darko Mohar

Zelo dejavna skupina, ki združuje vse generacije in organizira redna mesečna srečanja in pohode, izlete, predavanja in družabne večere, stike s planinci, ekologi, jamarji in alpinisti ter z rojaki v BiH, Makedoniji, Avstriji in Italiji. Mladi imajo možnost neposrednega sodelovanja predvsem z društvu v Sloveniji (tabori, šole, tečaji). Izšolani so že trije mladi vodniki. Prijave v tajništvu in na sestankih skupine ob torkih zvečer (20.00).

Plesna skupina

Plesno skupino je v novi sezoni prevzela Lidija Brajković, znana po uspešnem vodenju skupine Porto-Ri. Tečaji so brezplačni. Prijave v tajništvu.

PISMA

Pisma bralcev objavljamo v izvirniku

Bodite mi zdravi, srečni in združeni!

Lep je dan, sredina septembra.

Minuli teden sem prejel št. 6 našega vedno super "Kažipot".

"Kažipot" katerega berem, od začetka mi ugaja, in zdaj čakam novega kot velikega prijatelja.

V njem se vedno najde precej novic, sporočil, slik, posnetkov, ter različne in druge zanimive teme.

Stalno obiskujem knjižnico v KPD "Bazovica", in to po navadi v torek med 10. in 12. uro.

Tukaj, vedno najdem sveži tisk in veliko drugih časopisov ter revij. Seveda, ima tudi veliko dobrih knjig.

Tukaj se zares ugodno počutim in vsako toliko spoznam katerega novega člana.

Jaz sem namreč rojen v Reki davnega 1942. leta. Član sem KPD "Bazovica" pa le komaj 2 leti, čeprav sem že prej prihajal poslušati različne koncerte, gledati razne druge igrokaze, razstave in še veliko drugega.

Istočasno poskušam učiti slovenščino kolikor je pač mogoče. Zakaj? Namreč moje korenine so iz okolice Ilirske Bistrice, a tale moj zapis predstavlja tudi eno vadbo tega.

Na koncu, želim pohvaliti in zahvaliti vsem članom KPD "Bazovica", katere sem spoznal, od predsednika naprej, za vso podporo in izkazano prijateljstvo.

Lep pozdrav vsem članom. Hvala.

P.S. Bodite mi zdravi, srečni in združeni.

Bruno Blasini, Reka, 13. 09. 2005

Naši prošnji za besedo, dve o Slovencih v Labinu, se je z naslednjim zanimivim prispevkom prijazno odzval absolvent zagrebške Fakultete za politične vede, smer novinarstvo, sicer sodelavec Glasa Istre, Kristian Stepčić Reisman:

SLOVENCİ V LABINU

Da je o pomenu nekega naroda nezanesljivo sklepati le na podlagi njegove številčnosti, kaže primer Labina in njegovih Slovencev, ki so se na to območje, v tistih časih pod italijansko in avstrijsko oblastjo, začeli priseljevati v poznih osemdesetih in devetdesetih letih devetnajstega stoletja. Kljub temu, da jih po podatkih zadnjega ljudskega štetja leta 2001, v Labinu (96, op. M.M.), Kršanu (12), Sv. Nedelji (4), Raši (22) in Pičnu (2) živi le 136, pa je imelo veliko pripadnikov slovenske narodnosti v zgodovini vzhodne Istre, zlasti Labina, kar pomembno vlogo. O tem priča knjiga Labinade, ki je v labinski založbi Mathias Flacius izšla leta 2003, njen avtor pa je eden od prvih časnikarjev, ki se je dokaj resno začel ukvarjati s sodobno lokalno zgodovino, Marijan Milevoj. Omenja namreč več zanimivih

podatkov o usodah, ki niso odražale le zgodovinskih razmerij in okoliščin, ampak tudi slovensko kulturo.

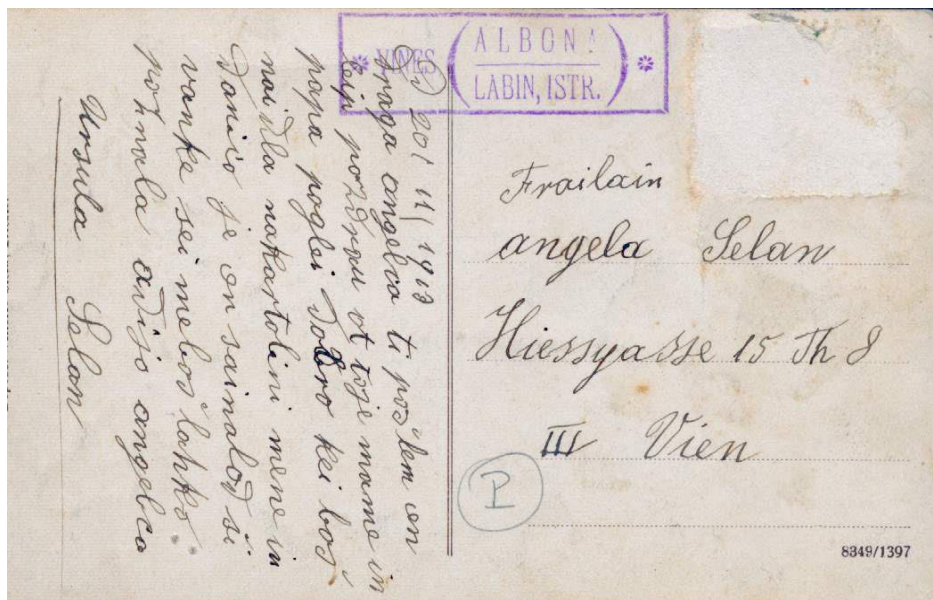
Premogovnik, odprt še v Napoleonovih časih, je bil verjetno prvi cilj slovenskih priseljencev, večinoma strokovnjakov in kvalificiranih delavcev. Milevoj navaja, naj bi v spominu najstarejših krajanov še zmeraj jasno odmevali slovenski priimki, kot so Pahor, Vihar, Puhar, Lukek in Pajtler. Družine Hodej, Sedej, Gosler, Juvan, Peternel, Kastelc, Strel in Bernik so v osemdesetih in devetdesetih letih 19. stoletja v Labinu prispele iz Škofje Loke. Takoj po prvi svetovni vojni se je v Labinu nastanil mlad krojač, Andrej Cvajner. Njegov potomec Milan je znan kot izjemen harmonikar, ustanovitelj jazz zasedbe skupine "Rudar", član partizanskega gledališča "Otokar Keršovani" in športnik. Na violino in klavir je v njem igrala Cilika Tomc, ena najbolj znanih učiteljic glasbe v Labinu. Po prvi svetovni vojni se je med urbano istrsko srenjo najbolj govorila italijanščina in ne preseneča, da so jo govorili tudi Slovenci, ki pa so se sicer med seboj pogosto pogovarjali po slovensko. Na to kaže tudi razglednica, ki jo je Ursula Selan iz Vineža pri Labinu leta 1918 poslala svoji sorodnici Angeli na Dunaj: „Draga Angelca, ti pošlem en lep pozdrav od toje mame in papa. Poglei dobro kaj boš naidla na kartolini mene in Danico. Saj me boš lahko poznala“. Vrsta imenitnih Slovencev se nadaljuje z Antonom Tončetom Selanom, rojenim leta 1919. Četudi ga je narava hudo kaznovala, rodil se je namreč brez leve pesti, se je izkazal kot sposoben partizan, ki pa so ga fašisti leta 1944 v Poreču obesili, potem ko ga je odkril eden od njih. Po njem se imenuje ena od mestnih ulic v novem jedru Labina, Ulica Antona Selana. Njegov potomec, Robi Selan, je novinar in je pred kratkim objavil zbirko haiku poezije, "Z burjo". Mati revolucionarke Liče Faragune, katere ime nosi labinska šola za otroke z motnjami v razvoju, je bila Slovenka iz družine Lekan, medtem ko je labinska učiteljica italijanščine, Stana Starc Roncatti nekoč imela dom v Barkovljah pri Trstu. Leta 1939 so se proti Labinu napotili starši Rudija Ipavca, poznejšega direktorja Trgovskega podjetja Labinkomerc. Vilim Ipavec, ki z Rudijem ni „v žlahti“, je inšpektor v upravni enoti v Labinu. Družina Vodopivec uspešno vodi mesnico in obrat za predelavo mesa. Žal, je v zgodovini Slovencev zaslediti tudi nesrečne dogodke. Prometna nesreča je v poznih 40-ih letih prejšnjega stoletja vzela življenje komaj 18-letnega Andreja Arženška, ki se je domov, v Štrmac pri Labinu, vračal s prostovoljne akcije na progi Šamac – Sarajevo. Za njegov grob na pokopališču v Nedeščini, poleg brata Alfonsa, ki danes prebiva v Pulju in drugih sorodnikov, skrbijo tudi njegovi prijatelji in številni Labinjani.

Po drugi svetovni vojni so v Labin prihajali tudi Slovenci, ki so domovino zapustili deset ali dvajset let pred tem in živeli v zahodni Evropi, zlasti Franciji. Med njimi je bila tudi družina mojih starih staršev: moja stara mama, Alojzija Reisman, rojena Pečečnik, doma iz Škal pri Velenju in stari ate Johann, rojen v Koreni pri Mariboru, s tremi hčerami, Olgo, Vido in Jeanne Yvonne. Naši izseljenci so z veliko pozornostjo spremljali dogajanja v stari domovini, zmeraj z željo po vrnitvi, kar posebej velja za strokovne delavce, toda ko so izpolnili pogoje, so bila vsa delovna mesta

v slovenskih podjetjih že zasedena. Tako so slovenski izseljenci spet množično končali svojo pot v takratni širši domovini, danes pač tujini, kjer so s svojim ustvarjanjem prav tako zapustili sledi.

Vinež pri Labinu, 1918

Draga Angelca, ti pošlem en leip pozdrau ot toje mame in papa ...

DOGODKI AVGUST:

27. in 28. avgust:

Darko Mohar: Izlet planinske skupine na Vršič

Dvodnevni izlet planinske skupine na Vršič je bil v stilu celega letošnjega poletja: dva dni sonca in potem dva do štiri dni «uradniškega oblaka». Uradnike namreč med dopustom ali v prostem času vedno spremlja dež. Upajmo, da se je s tem izletom končalo obdobje spremenljivega vremena in da bodo naslednji izleti sončni.

Majhen avtobus je bil napolnjen do zadnjega sedeža. Voznik Vinco, skoraj že član planinske skupine, ker se na naših izletih pogosto udeleži tudi vzpona, poleg tega, da nas vozi, je zelo večje obvladoval 24 serpentin do vrha prelaza na nadmorski višini 1611 metrov. Pričakala nas je megla, to pa ni preprečilo vzpona na Slemenovo špičo (1911 m). V štirih jezercih na Slemenu se, žal, tokrat ni ogledoval mogočni Jalovec, tako da smo morali tja postaviti nekoga od nas, da bi bil posnetek jezerc čimbolj zanimiv. Na samem vrhu pa se tudi ni dalo dolgo vzdržati, trop ovac je pač vrh dosegel pred nami. Glede na neznosen smrad, ki sem ga doživel še na nekaterih vrhovih, recimo na Storžiču, se mi je zastavilo vprašanje, kaj te živali žene na vrhove, ko pa jim je paša malo nižje veliko boljša?

Vrnitev na prelaz smo načrtali čez melišča pod Mojstrovko, ki pa naj bi bila cilj vzpona naslednji dan. Megla, neoznačen del poti, mlad, čeprav zelo dober in odgovoren vodnik, najbolj izkušeni član skupine, se je na čelu malo zamudil

s fotografiranjem in takoj nam ni ušlo malo tavanja po meliščih. To je vzponu dodalo malo adreanlina, je pa dobro, da se je vse srečno izteklo.

Poštarska kočna na Vršiču, kje nas je čakala prenočitev s toplo hrano, je gotovo ena od najlepših in najbolj čistih, v katerih smo bili dozdej. Ljubezniva oskrbnica in njena ekipa, odlična hrana. Krasen občutek, da si sprejet kot prijatelj in ne samo kot gost. Bojan je kmalu zabrenkal na kitaro, pesem je zadonela in v koči je bilo kar veselo. Kljub dobremu razpoloženju pa smo le odšli spat, kot je narekoval hišni red.

Žal nas je naslednje jutro pričakalo z meglo in dežjem. Možnost padca, zdrsa ali podobne nesreče je v mokrem vremenu precej večja, tako da smo ravnali po pameti in se odpovedali vzponu na Mojstrovko. Bomo pač rajši pogledali marsikatero zanimivost Posočja.

Prvi cilj je bil izvir Soče. Najlepša evropska reka priteče na dan iz temnačnega brezna na kraški prelomnici na višini 1050 metrov in se v dolino Trente spusti po več kot desetmetrskem slapu in številnih skočnikih, skakalcih, sopotih in brzicah. Spremljala nas bo naslednjih nekaj ur vožnje skoraj do Gorice.

V vasi Trenta smo si ogledali muzej in v njem multimedijsko predstavitev Triglavkega narodnega parka, njegovega živega in neživega sveta ter način tamkajšnjega življenja nekoč. Trenta je ozka dolina, obdana z visokimi in strmimi gorami, zato je bila tam razvita ovčjereja. Za krave je pač bilo bore malo hrane. Rekonstrukcija trentarske ovčje planine v muzeju je na planince naredila velik vtis.

Trdnjava Kluže je na najožjem delu doline Koritnice, desnega pritoka Soče. Na tem mestu teče Koritnica skozi ozka korita, visoka nad šestdeset metrov in položaj trdnjave je bil zato od nekdaj izrednega strateškega pomena. Prva utrdba je tu stala že v petnajstem stoletju, kot obramba pred turškimi vdori. Današnja so zgradili Francozi, pozneje so jo prevzeli Avstrijci. Skozi skalo na desni obali Koritnice je bil ročno izkopan več kot sto metrov dolg tunel s stranskimi hodniki, uporaben tudi kot bunker. Skozenj je pot peljala do Hermanove trdnjave, nekaj sto metrov višje v pobočju planine Rombon. Danes so tu le ruševine, trdnjavo so med prvim topniškim napadom v Prvi svetovni vojni porušili Italijani.

Slap Boka smo si ogledali kar s ceste. Večkrat sem si že rekel, da bom šel naslednjič bližje slapu, spodaj ali zgoraj. Želje niti tokrat nisem mogel uresničiti. Bilo je že popoldne, pot pred nami pa še precej dolga.

Na kraških podih Kanina vode poniknejo v podzemlje in izbruhnejo na dan na skali nad prepadom, visoki kar 106 metrov. Območje Kanina je eno izmed najbolj «mokrih» v Sloveniji. Kot vsi kraški slapovi, je tudi Boka zelo odvisna od količine padavin. Za ta poletni čas je bil slap zelo močan, saj tudi tako deževnega poletja že dolgo ni bilo. Kljub temu, da ne sodi med najvišje v Sloveniji, pa je v njem gotovo največ vode.

Krajši premor pri Branki v vasici Svetroč pri Braniku je planincem dalo dodatnih moči za nadaljevanje poti. Odlična in topla potica, domače vino in topel sprejem domačinov so nas navdušili. Po teh

krajih se bomo znova potepali prihodnje leto spomladi, ko načrtujemo vzpon na bližnji Čaven, nekateri pa so se kmalu vrnili in Branki pomagali pri trgatvi.

Prihod na Reko v večernih urah, iskanje sladoleda in kopanje v Rječini. Iztekel se je še eden, dogajanj poln in zelo bogat planinski izlet. Pred nami je «bogata» jesen

DOGODKI SEPTEMBER

10. september:

Darko Mohar: Kamniška Bistrica, Dan slovenskih planincev

Letošnji Dan slovenskih planincev sta organizirala Planinska zveza Slovenije in Planinsko društvo Ljubljana-Matica. Zbrane planince iz vse Slovenije in zamejstva so med številnimi drugimi pozdravili tudi minister za okolje in prostor Janez Podobnik, župan Občine Kamnik Anton Tone Smolnikar in predsednik Planinske zveze Slovenije Franc Ekar. Poudarek v vseh govorih je bil na ohranjanju narave in trajnostnem razvoju. Med drugim so omenili predvideno odprtje Naravnega parka Kamniške in Savinjske Alpe, kar pa naj ne bi bil samo naravovarstveni, ampak tudi razvojni projekt.

Srečanje planincev so popestrili stari lokalni ljudski običaji žagarjev in gozdarjev, dejavnosti vodnikov PZS ter mladinskih planinskih taborov in dela Gorske reševalne službe Slovenije. Obenem so predstavili tudi novo planinsko pot, «Via Alpina», ki bo povezovala osem alpskih držav.

V imenu Bazovice sem predstavil delo društva, posebej planinske

skupine kot edine organizirane dejavnosti na tem področju med Slovenci na Hrvaškem in navezal številne stike.

Kamniška Bistrica
Nagovor župana Smolnikarja
ob slovestnosti

11. september: Bazovica 2005, Italija

Bazovica-simbol sprave, miru in sožitja, je zapisal Primorski dnevnik ob letošnji prireditvi, ki je pod imenom Bazovica 2005 potekala v znamenju več obletnic: 75 let od smrti bazoviških junakov, 60 let osvoboditve in zmage nad fašizmom ter postavitve spomenika na bazovski gmajni.

«Naša naloga je skušati ohraniti Primorsko kot narodnostno mešan prostor, v katerem morajo biti različni jeziki in kulture z vsemi pravicami drug ob drugem doma povsod tam, kjer so zgodovinsko prisotni. Za tako prihodnost evropske Primorske pa smo odgovorni vsi«, je med drugim dejal senator Levih demokratov Miloš Budin na osrednji svečanosti.

Med številnimi zbranimi v Bazovici, vasici, katere ime je tudi rojakom na hrvaški strani pomenilo simbol slovenskega upora proti fašizmu in so zato po njej leta 1947 poimeno-

vali nastajajoče društvo na Reki, je bila tokrat tudi naša delegacija, ki jo je vodil predsednik društva Vitomir Vitaz. Pred spomenik na bazovski gmajni je položil venec in se v imenu društva poklonil spominu na Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča.

Na letošnji prireditvi Bazovica 2005 pa je sodelovalo tudi 36 članov planinske skupine. Udeležili so se tradicionalnega pohoda Bazoviški junaki, v organizaciji planinskega odseka Športnega združenja Sloga.

Vitomir Vitaz in Drago Rizman položita venec in s predstavniki Lipe v Bazovici

Darko Mohar: 25. pohod posvečen bazoviškim junakom

Za Vladimirjem Gortanom, ustreljenim v Pulju leta 1929, so fašistične oblasti 5. septembra leta 1930 obsodile na smrt in jih dan pozneje ustrelile, še štiri mladeniče: Ferda Bidovca, Zvonimirja Miloša, Alojza Valenčiča in Frana Marušiča, članke organizacije TIGR (Trst, Istra, Gorica, Reka), ki se je borila proti zatiranju in za narodni obstoj Slovencev in Hrvatov na območju pod

fašistično Italijo, pa tudi za priključitev tedanji Jugoslaviji krajev, poseljenih s Slovenci in Hrvati.

Letošnja slovesnost ob spomeniku bazoviškim junakom je bila posvečena petinsedemdeseti obletnici njihove junaške smrti. Vsi govorniki v hrvaškem, slovenskem in talijanskem jeziku, ki so se zvrstili na odru, so kot pglavitno misel poudarili, da se nikoli več ne sme ponoviti, da bi se katerikoli izmed narodov na teh prostorih moral s silo boriti za svoje narodnostne pravice. Venec je pred spomenik bazoviškim junakom letos položila tudi delegacija reške Bazovice.

Sama slovesnost je pomenila tudi zaključek 25. planinskega pohoda, posvečenega bazoviškim junakom, ki ga organizira Slovensko športno združenje Sloga iz Bazovice v Italiji. Pohoda se je tokrat udeležilo več kot petsto pohodnikov, nad dvesto se jih je udeležilo prvič, med njimi tudi 36 članov naše planinske skupine.

Zbrali smo se ob deseti uri dopoldan pri Lokvi v Bazovici in se odpravili po poteh ob kraškem robu nad Trstom, s krasnim razgledom na mesto, pa tudi Koper in ostali del slovenske obale. Glavni organizator, Viktor Stopar, nam je o teh krajih povedal precej zanimivega, tako v zemljepisnem kot tudi zgodovinskem pogledu. Obšli smo vasi Dolino, Pesek in Gročano ter se povzpeli na vrh Kokoš, kjer smo se v planinski koči na slovenski strani meje okrepili in potem spustili proti Bazovici. Hoje je bilo za več kot tri ure in je bila kar naporna, ker smo morali do treh prispeti na slovesnost.

Člani Bazovice pa smo izkoristili priložnost in obnovili v zadnjih

letih nekoliko zamrle stike s slovenskim kulturnim društvom Lipa iz Bazovice in vzpostavili nove s tamkajšnjim slovenskim športnim društvom Sloga in tržaškim planinskim društvom Trst. Tako smo znova izpolnili enega od naših ciljev, dogovorjenih pri ustanovitvi skupine pred dobrimi tremi leti: prizadevati si za povezovanje med planinci naših zamejskih društev.

16. september, Portorož: slovesnosti ob 15. septembru - vrnitvi Primorske k matični domovini

Slavnostni govornik ob novem državnem prazniku je bil predsednik vlade RS Janez Janša, ki je med drugim poudaril, da vrnitev Primorske k matični domovini praznujemo kot nacionalni praznik prvič v zgodovini.

«To je praznik, ki ne povezuje samo Primork in Primorcev, ampak ves slovenski narod.

Primorska je bila stoletja tvorni del slovenskega etničnega ozemlja. Kot je bila izjemna strateška lega Primorske blagoslov za Slovence, pa je bila tudi cilj mnogih apetitov. Primorski Slovenci so bili pogosto žrtev igre interesov velesil.

Z londonskim paktom, ki so ga leta 1915 sklenile antantne sile, je bil velik del slovenskega in hrvaškega etničnega ozemlja zagotovljen Kraljevini Italiji. Tudi boji med 1. svetovno vojno, v katerih so se primorski in sploh vsi slovenski vojaki odlikovali s hrabrostjo pri obrambi svoje zemlje, te krivice niso spremenili,» je dejal ter nadaljeval da " je bilo vse storjeno, da bi kot Slovenci izginili. Prav zato lahko na dogodke, povezane s požigom Narodnega doma in drugih slovenskih ustanov v Trstu, z uporabo v Marezigah, z Bazovico in njenimi junaki, kakor tudi domoljubne aktivnosti in narodnoosvobodilni odpor primorskih Slovencev pred in med 2. svetovno vojno, od Tigra in Janka Premrla - Vojka naprej, obravnavamo kot del dolgoletnega antifašističnega odpora, ki nima primerjave v svetu."

V nadaljevanju govora je predsednik vlade glede izbire datuma novega praznika dejal, da je kot praznik Primorske najbolj primeren 15. september, dan, ko je bila leta 1947 uveljavljena Mirovna pogodba z Italijo. Takrat je Sloveniji pripadel velik del Goriške, optimizem pa je zavladal tudi glede možnosti pridobitve jadranske obale. Dejansko se s 15. septembrom spominjamo delne mednarodne poprave krivice, ki nam jo je leta 1915 prinesel londonski pakt. V kolikor takratno komunistično vodstvo povojne Jugoslavije države ne bi zapeljalo na totalitarno stran železne zavese, bi lahko računali tudi na Trst, Gorico in Benečijo,» je dejal Janez Janša. (www.vlada.si)

Portoroški avditorij je bil nabito poln

Pogled iz zamejstva: v Primorskem dnevniku (22. 9.) pa zgodovinar Jože Pirjevec ob tem piše, da mu je slovesnost od vsega začetka zaznamoval grenak priokus in meni namreč, «da bi omenjenega praznika ne bilo, če ne bi bilo 10. februarja, ki ga je italijanski parlament razglasil za dan spomina na žrtve fojbe in na ezule iz Istre in Dalmacije. Skratka, naša politika se je odločila posvetiti svojo pozornost Primorski šele takrat, ko so jo k temu prisilili Italijani.» Ob koncu se avtor sprašuje, «ali je mogoče pri obravnavanju primorske zgodovine preskočiti 16. september 1943, ko je Vrhovni plenum OF sprejel sklep o priključitvi Primorske k matični domovini? Ali je mogoče zamolčati dejstvo, da je Kočevski zbor ta sklep svečano potrdil in s tem postavil temeljni kamen slovenski državi? In kaj reči o ključni izjavi Janeza Janše, da smo Trst in Gorico izgubili po krivdi komunistov? Samo naslednje: brez NOB bi še Postojne ne dobili.»

Reški Novi list pa ob tem piše (17. 9.), da na proslavo niso bili povabljeni predstavniki antifašističnih organizacij z Reke in Primorsko-goranske županije, prav tako ne predstavniki vsaj sosednjih hrva-

ških občin, čeprav so uporniške strani proti fašizmu skupno pisali tako Primorci kot Istrani.

17. september, Reka: predstavitev knjig o antifašizmu

V okviru 60. obletnice osvoboditve in zmage nad fašizmom sta bili v Mestni hiši na Reki predstavljeni obsežni publikaciji, Antifašistična Hrvaška v 2. svetovni vojni in Zgodovina 8. dalmatinskega korpusa NOV Hrvaške 1943-1945. Slednja med drugim objavlja tudi podatke o številu in narodni pripadnosti borcev 8. korpusa, med katerimi je bilo marca 1945 tudi 5200 (11,15 %) Slovencev. O knjigah ter zadnjih bojih na Jadranu in osvoboditvi Reke so spregovorili akademik Petar Strčić, general Fabijan Trgo in avtor, dr. Nikola Anić.

20. september, Slobodna Dalmacija, intervju: veleposlanik RS v RH, Peter Andrej Bekeš

Veleposlanik RS v RH,
Peter Andrej Bekeš

Ni še določena niti meja na kopnem

Veleposlanik Bekeš je v pogovoru o sedanjih dvostranskih odnosih med RS in RH med drugim na vprašanje, kaj bi pomenilo, da državi sami dosežeta dogovor o meji, odgovoril: «Večino meja na teh naših prostorih so v zgodovini, po velikih vojnah, krojile velesile. Danes, ko smo samostojni, imamo prvič priložnost, da vsaj majhen segment meje in nekatere podrobnosti uredimo sami. Menim, da bi se vladama dveh sosednjih evropskih držav splačalo vložiti toliko truda in tako dokazati svojo demokratično zrelost. Ne vem, ali se vsi, ki so vključeni v reševanje tega problema, zavedajo pomena omenjenega argumenta.»

Na vprašanje, kako si sploh predstavlja zaključek slovensko-hrvaške zgodbe o meji na morju in kopnem, veleposlanik Bekeš odgovarja: »Vedno moramo imeti pred očmi našo skupno evropsko prihodnost in geografsko bližino, kar nam v zadnjih 15 stoletjih ni prineslo nobenih negativnih informacij. To zgodovinsko prednost in velik moralni kapital moramo znati izkoristiti. Zavedajoč se tega, menim, da lahko dosežemo neko raven, ki Hrvaške v teritorialnem pogledu ne bi z ničemer ogrožala, zadovoljila pa bi osnovne slovenske interese. Slovenija ne zahteva ničesar velikega in posebnega. Zahteva priznanje pravice do izhoda na odprto morje, pravico, ki v resničnem življenju obstoja. Koper ima večji promet kot Reka, Split in Ploče skupaj. Gre za velik interes, ladja pa ne potrebuje več kot nekaj sto metrov z vsake strani. Ne gre za veliko ozemlje, nekatere podro-

bnosti plovbe v severnem Jadranu pa tako ali tako regulirajo veljavna posebna trilateralna pravila. Menim, da obstajajo razumni razlogi za zmerni optimizem.»

23.-24. september: Novigrajski horizonti, 1. fotografski Ex tempore, Novigrad:

Prvi fotografski Ex tempore na Hrvaškem je organizirala Skupnost Italijanov, pritegnil pa je 63 fotografov iz vse države. Drugi dan manifestacije so na novigrajskem Mandraču podelili tudi nagrade, tretjo je prejel Karlo Dragan Došen, nagrajen za svojo fotografijo tudi mesec dni poprej, na slikarskem Ex tempore v Selcah.

26. september: Slaba udeležba (30,62%) in tesen izid referendum: uradni rezultati znani 14. oktobra, novi zakon bo začel veljati sredi novembra

Referendum (šlo je za naknadni zakonodajni referendum o zakonu o RTV-ju, ki ga je državni zbor na predlog vlade sprejel 15. julija letos) je bil potrjen, republiška volilna komisija bo uradne rezultate objavila 14. oktobra. Novi zakon

predvideva izvolitev novega programskega in nadzornega sveta ter imenovanje novega generalnega direktorja RTV. Programski in nadzorni svet se morata konstituirati najpozneje 60 dni po uveljavitvi zakona. Ko zakon stopi v veljavo, mora komisija DZ za volitve in imenovanja v 15 dneh objaviti javni poziv za predloge 16 članov programskega sveta, ki jih lahko pošljejo gledalci, poslušalci, univerze, društva itd. Še pet članov programskega sveta imenuje DZ na predlog političnih strank, tri člane izvolijo izmed sebe zaposleni na RTV, dva člana imenuje predsednik države na predlog verskih skupnosti, po enega pa akademija znanosti in umetnosti ter madžarska in italijanska narodna skupnost.

Kažipot je spomladi objavil pobudo Slovenske manjšinske koordinacije SLOMAK, da bi svojega predstavnika v svetu imeli tudi zamejci.

Predsednik opozicijskega LDS-a Anton Rop je dejal, da so z izidi zadovoljni, saj kažejo, da so pomemben del slovenskega volilnega telesa prepričali, da zakon ni dober. Prvopodpisani pod pobudo za referendum še pravi, da v Sloveniji nihče ni dobil mandata, da si podredi RTV in da je volilni izid za vladno koalicijo slab.

Predsednik društva novinarjev Grega Repovž pravi, da izid referendum razumejo kot sporočilo volivcev, da ta zakon nima neke široke konsenzualne podpore. Meni, da bi morala vlada to sporočilo sprejeti kot pozitivno in začeti pripravljati nov zakon. (www.rtv slo.si, www.dnevnik.si, www.vlada.si)

24.-25. september
SPLIT, 2. SREČANJE VSEH SLO-
VENSKIH DRUŠTEV NA HRVAŠKEM

Organizator: Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, SKD Triglav Split

Lanskemu srečanju vseh slovenskih društev na Hrvaškem v Pulju je tokrat sledilo dvodnevno množično druženje v Splitu, ki se ga je poleg članov domačega Triglava udeležilo več kot dvesto obiskovalcev iz vseh društev, z izjemo zadarske Lipe: puljske Istre, lovranskega Snežnika, zagrebškega Slovenskega doma, dubrovnške Lipe, splitskega Triglava, šibenskega Dr. Franceta Prešerna in reške Bazovice. Udeleženci so se po prihodu zbrali na skupnem kosilu v izletišču Radmanove Mlinice, ob Cetini pri Omišu, zvečer pa na prireditvi v Hotelu Medena v Trogiru. Navzoče sta v imenu organizatorja najprej pozdravila vodilna predstavnika splitskega Triglava in Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, Boštjan Kordiš in Darko Šonc, zatem pa še visoki gostje, slovenski veleposlanik na Hrvaškem Peter Andrej Bekeš, predstavnik Urada za Slovence v zamjestvu in po sve-

tu Anton Gogala in v imenu Splitsko-dalmatinske županije vodja oddelka za lokalno samoupravo Josip Perković.

Priložnostni program je povezovala nepogrešljiva Vera Hrga, dolgoletna učiteljica dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture v Triglavu, organizatorica in tudi glavna urednica glasila Planika. S svojim nastopom pa ga je izpolnila članica Triglava, Sonja Peračić Senjanović in predstavila pesmi iz zadnje zbirke, Kaplja darovana, ki vsebuje tudi dva cikla v slovenščini, Pesem koreninam in Sončna pot.

V imenu Triglava so vsa društva v spomin na izredno uspešno srečanje prejela njeno zbirko, darilo, ki na najlepši način ponazarja tudi dejavnost društev. Pesmi so namreč, kot je na proslavi ob letošnjem kulturnem prazniku v Splitu ocenil književnik Lev Detela, pravi poklon sožitju med obema narodoma, pa tudi dveh jezikov, slovenščine in hrvaške čakavščine: kot v njih opominja avtorica, ona «ni jabolko, ki ga lahko razrežeš», njen rojstni kraj pa je tam, kjer «morje, ob burji in jugu pojoč, pleše stare mame polko in babinu splitsku monfrinu ... »

Skupina z Reke

Vtise zbral: Darko Mohar

Dva avtobusa s šestindevedesetimi člani Slovenskega doma KPD Bazovica sta se 24. septembra odpravila na dolgo pot v Omiš in Trogir, na drugo srečanje članov slovenskih društev na Hrvaškem, ki je potekalo v organizaciji SKD Triglav iz Splita. Posebej nas je veselilo, da je z nami na pot odšlo več kot dvajset mladih članov plesne, dramske in planinske skupine.

Udeleženci - več kot 250, iz skoraj vseh slovenskih društev: Pulja, Lovrana, Reke, Šibenika, Splita, Dubrovnika in Zagreba – smo se najprej zbrali v Radmanovih Mlinicah ob reki Cetini, nedaleč stran od starega uporniškega in gusarskega mesta Omiša. Lepota kraške reke Cetine in njenih bregov je osvojila vse navzoče udeležence srečanja. Tako se je prijetno vzdušje preneslo na nadaljevanje srečanja, ki je potekalo v hotelu Medena pri Trogirju. V uradnem delu so nas nagovorili predsednik splitskega Tri-

glava Boštjan Kordiš, veleposlanik RS v RH Peter Bekeš, predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc in predstavnik Splitsko - dalmatinske županije Josip Perković.

V svojih besedah je veleposlanik Bekeš poudaril pomen organiziranega delovanja Slovencev na Hrvaškem, ne samo zaradi ohranjanja slovenske identitete in jezika ter kulturne dimenzije takšnega delovanja, apak predvsem zaradi utrjevanja prijateljskih vezi med dvema narodoma. Vse trenutne težave v odnosih med dvema deželoma se bodo sčasoma rešile s pogajanjem in kompromisi, v ohranjanju prijateljskih odnosov pa je delovanje slovenske manjšine izrednega pomena.

V kulturnem delu programa smo prisluhnili stihom v slovenščini in splitski čakavščini, iz knjige Kaplja darovana, avtorice slovenskega rodu, Sonje Pearčić Senjanović, pa tudi Lepi Vida" Franceta Prešerna v malce nenavadni izvedbi Ivice Ku-

Uradni del

neja, ki je nasmejala vse navzoče. Člani Bazovice smo naslednji dan obiskali še starodavno mestece Trogir, ki se nahaja na majhnem otočku med kopnem in otokom Čiovom. Njegova preteklost sega še v antične čase, številne graditeljske in kulturne sledove pa je v mestu zapustil srednji vek.

Pred odhodom je bilo časa še za kopanje v zelo toplen morju.

Število udeležencev, številni stiki in prisrčno vzdušje je potrdilo, da so redna srečanja slovenskih družtev na Hrvaškem potrebna in zaželena.

Vsem starim in novim prijateljem, na svidenje v prihodnjem letu!

**28. september, 14.00: Primorsko-goranska županija
Kulturno-zgodovinska dediščina
Primorsko-goranske županije:
Arhitekturna dediščina**

Akademik Petar Strčić je kot recenzent predstavil zanimivo knjigo Arhitekturna dediščina, ki je izšla v okviru županijskega Programa revitalizacije kulturno-zgodovinske dediščine PGŽ. S kontinuiranimi kratkoročnimi projekti želi županijski zavod za trajnostni razvoj dejavno zavarovati bogastvo na tem področju, kar predpostavlja tudi spomeniško varstvo, pa tudi gospodarsko ovrednotenje in primerno uporabo. Predvsem naj bi to pomagalo educirati širše sloje prebivalstva in ga v večji meri zainteresirati za bogato arheološko, etnološko, zgodovinsko, memorialno in urbano dediščino v županiji, v kateri so zabeleženi začetki pismenosti in zakonodaje, turizma in industrijskega razvoja. Po podatkih do konca leta 2004, je v Register

nepremične spomeniške kulture vpisanih 237 spomenikov, približno 800 objektov, ki bi po vseh merilih sodili v ta okvir, pa še čaka raziskovalce in dokončno obdelavo. Med prvimi je, kar zadeva rojake, na Reki omenjen mavzolej Gorup, znanega veleposestnika, trgovca in dobrodelnika. Kljub uvrstitvi med «kapitalne objekte» Mesta Reka pred štirimi leti je še vedno v zelo žalostnem stanju (nič bolje pa ni z drugimi grobnicami in grobovi zaslužnih meščanov slovenskega rodu). Knjiga dalje navaja tudi nekatere zavarovane hiše v goranskem delu, kot hiši Vesel in Žagar v Prezidu, pa Čop v Plešču, kar pa bo med drugim tudi tema posveta 7. oktobra v Slovenskem domu v Zagrebu.

**28. september, 14.00: Mesto Reka,
Urad: delovni sestanek s predsedniki svetov narodnih manjšin**

Sveti bodo za prihodnje leto prejeli po 40 000 kn, kriti bodo določeni stroški za telefonske (200 kn mesečno), poštno (50 kn mesečno) in bančne (500 kn na letno) storitve ter pisarniški material (mesečno 100 kn). Mestne oblasti bodo poskrbele še za knjigovodstveni servis in krile najem prostorov in spremljajočih stroškov kot so gretje, poraba električne energije, vode ipd. svetom, ki ne gostujejo v prostorih kulturnih društev. Živahna razprava pa se je razvila ob vprašanju, ali sveti potrebujejo administratorja ali ne in do konca sestanka predstavnikom manjšin o tem ni uspelo prepričati druge strani, ki je znova predlagala, naj se v reševanje tega vprašanja vključijo tudi županijski sveti in kulturna društva, saj gre v večini primerov za iste ljudi in prepletanje funkcij. Pimerjava z

Zagrebom pa ni naletela na posluh in to, kar manjšinskim svetom zagotavlja glavno mesto - celotno računalniško opremo, urejen prostor in redno zaposlitev primerne osebe - je še daleč.

Dan pozneje pa je bil izvoljen Odbor za vprašanja narodnih manjšin, na čelu je vodja reške podružnice Hrvaške stranke prava HSP-a, Ivan Kirin. Glede na to, da predstavniki manjšin niso imeli možnosti, povedati svoje mnenje, je nezadovoljstvo v imenu Koordinacije reških manjšinskih svetov izrazila njena predsednica Darinka Janjanin. Kot piše Novi list (30. 09.), je izrazila je tudi svoje osebno nestrinjanje, da se na čelu Odbora nahaja vodilni član HSP-a.

BAZOVICA 2005

Srečanje slovencev v SPLITU

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH

Savska 41, 10 000 Zagreb

Veleposlanik: Peter Andrej Bekeš

Uradne ure:

ponedeljek - petek od 09.00 do 16.00

Tel.: (01) 63 11 000, (01) 63 11 011,

faks: (01) 61 77 236,

el. pošta: vzg@mzz-dkp.gov.si

Konzularni oddelek: tel.: (01) 63 11 014 ,

faks: (01) 61 21 511

Konzularni dan na Reki:

Slovenski dom KPD Bazovica,

Ul. Podpinjol 43:

previdoma prvo sredo v mesecu:

07. 09. 2005.

od 10.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00

NAPOVED OKTOBER

7. oktober, 19.00: Slovenski dom KPD Bazovica
Slovesna predstavitev zgoščenke: MePZ KPD Bazovica, zborovodja Franjo Bravdica

MePZ bo pod vodstvom maestra Franja Bravdice predstavil izbor iz programa pesmi, posnetih na prvi zgoščenki. Na snemanju so sodelovali: Slavko Arbiter, Ljudmila Barbalić, Vladimir Biljčević, Ljubica Cvijanović, Frane Cvitan, Blanka Fabijanić, Boža in Jože Grlica, Nataša Grlica, Loredana Jurković, Mirjana Kasić, Arsen Maračić, Marija Maržić, Margita Mirić, Sonja Ogrinc, Marijan Pangos, Jože Peloz, Stanislav Požar, Marija Raukar,

Boris Rejec, Dragica in Drago Rizman, Lucia Sinčić, Marta Šnajdar, Oskar Tibljaš, Jasna Tota, Marija Travner, Ema Udović, Marta Vitaz, Vitomir Vitaz, Amalija Volk, Vinko Žibert in Zorka Žuža

6. oktober
Prezid, Čabranska dolina in Gerovo, strokovna ekskurzija, vodi mr. Marko Smole

V okviru posveta Etnološka dediščina in kulturna podoba Slovencev na Hrvaškem

Zbor, priprava oz. snemanje zgoščenke v HKD-u

7. oktober: Slovenski dom Zagreb Etnološka dediščina in kulturna podoba Slovencev na Hrvaškem, posvet

Posvet organizira Slovensko etnološko društvo v sodelovanju s Svetom slovenske narodne manjšine Mesta Zagreb in Slovenskim domom, ob finančni podpori Ministrstva za kulturo RS. Udeležile se ga bodo predvidoma tudi članice Bazovice, Dušanka Gržeta, Barbara Riman in Marjana Mirković. Predstavile bodo referate O slovenski kulturni dediščini na Reki – pokopališka arhitektura, Dvajset let Bazovice na Reki in Slovenci na Reki. Posvet bo odprla dr. Vera Kržišnik-Bukić z referatom O slovenstvu na Hrvaškem nekdanj in danes, med drugimi pa bo sodeloval tudi podpredsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Franc Strašek, s temo o samoorganiziranosti Slovencev na Hrvaškem skozi zgodovino. Dejavnost dveh slovenskih društev, splitskega Triglava in puljske Istre, pa bosta predstavili Ivana Lučev in dr. Karmen Medica.

14.10., 19.00: Slovenski dom KPD Bazovica Izbor belokranjskih pesmi, predstavitev knjig Jožefa Škofa

Gre za izbor že objavljenih belokranjskih ljudskih pesmi, najpogosteje namenjenih znanim običajem kot sta jurjevanje in kresovanje ter svatom. Predstavil jih bo avtor, ki o sebi pravi:

”Jožef je moje ime. Tako je zapisano v krstnih bukvah. Sem iz rodu Škofov, zato se pišem Škof. Rojen sem materi Barbari in očetu Marti-

nu, v številni kmečki družini, v hribovski vasici Dragomlja vas. Po poklicu sem univerzitetni diplomirani inženir agronomije. Življenje me je že od rojstva krotovičilo, upogibalo in ravnalo. Bilo je podobno vrtnici, z ostrimi bodicami in dišečim cvetom. Ko sem hodil po ostrih bodicah, sem užival ob dišečem cvetu svojega življenja ....”

Objavljena dela: Bela Krajina v običajih in zgodbah, Trinajsto prase, pravljica basen za odrasle (1966), Belokranjske izbrane pesmi in romana Skesani povratnik in Hribovci. Po predstavitvi pogovor z avtorjem.

16. oktober: Izlet na Porezen, planinska skupina

Porezen (1630 m) je najvišji vrh Cerkljanskega hribovja, poleg Blegoša in Ratitovca eden od treh najvišjih v južnem predgorju Julijskih Alp in izbran kot cilj nalašč za rumeno obarvane jesenske dneve. Z vrha se odpira krasen razgled na Julijske Alpe ter Škofjeloško in Cerkljansko hribovje, v njegovi bližini pa stoji koča Andreja Žvana Borisa. Na vrh pelje veliko poti, nekatere so precej strme, planinci Bazovice se bomo še odločili za najbolj ugodno.

Čeprav je Cerkno odmaknjeno od osrednjih slovenskih prometnic, je to območje izrednega zgodovinskega pomena, saj je tu nekoč potekala Rapalska meja med Italijo in Jugoslavijo, o pomembnosti kraja v drugi svetovni vojni pa govori partizanska bolnišnica Franja. Preko Cerknega in Idrije poteka tudi ena od prometnih povezav med Gorenjsko in Primorsko. (D.M.)

22. oktober: Slovensko kulturno društvo Cankar, Sarajevo, Bosna in Hercegovina

Andrej Jelačin: Piknik s tvojo ženo, komedija, dramska skupina KPD Bazovica

Režija Alojz Usenik, v glavnih vlogah nastopata Loredana Jurković in Alojz Usenik

Popularna predstava bo na prvem gostovanju v BiH uprizorjena že 120. po vrsti, nastop pa sodi v okvir sodelovanja s slovenskimi društvi v BiH, katerega pobudniki so planinci.

**28. oktober, predvidoma ob 18.00: Slovenski dom KPD Bazovica
Valentina Vičević: Industrijsko oblikovanje, likovna razstava**

Za mlado članico Bazovice, Valentino Vičević (1984), redno študentko tretjega letnika oblikovanja na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost, je to prva samostojna razstava: risbe, postavljene na ogled, predstavljajo predmete in-

dustrijskega oblikovanja v procesu ustvarjanja, drugačnem od tistega v industriji, z vpogledom v detajle in vrste materialov. Za dobro spoznavanje industrijske oblike potrebujemo čas, da ne bi samo gledali, ampak tudi nekaj videli, meni avtorica in poudarja, da imajo v likovnem smislu ti predmeti svoj lastni portret na papirju, ki je toliko bolj reprezentančen, kolikor bolj verodostojna je risba.

Riše že od malega, s svinčniki, pastelnimi barvami in ogljem, slika in fotografira ter oblikuje v različnih materialih. Profesionalno se želi posvetiti industrijskemu oblikovanju, slikanje pa ji bo, kot pravi, ostalo konjiček.

Dosedanje skupne razstave:

2002: Kulturno društvo Sv Kozma in Damjana, Galerija Hrvaški kulturni dom Sveti Kozem –Z dletom in čopičem Svetemu Kozmu

2003: Fotoklub Rijeka, Galerija Juraj Klović, Reka: Različnosti

2003. Šola za umetnosno oblikovanje in Državni arhiv na Reki – Razstava zaključnih del maturantov .

29. oktober, predvidoma ob 11.00
Slovenski dom KPD Bazovica,
dvorana: Meh za smeh, bralne uri-
ce za najmlajše

Organizator je Svet slovenske narodne manjšine PGŽ

Članica Sveta Jasna Zazijal-Marušić želi najmlajšim predstaviti nekatere pesmi, pravljice in uspavanke, ob katerih je «gor zrasla», kot pravi, zlasti biser med njimi, Mehurčke Otona Župančiča. Prepričana je, da bo z njimi navdušila tudi tukajšnje rodove in jih spodbudila k učenju slovenščine. Cicibane torej vabimo k «počesani brezi tenkolaski in skuštranemu hrastu, k žabam, željnim dežja in mlak, v Blatno vas po zlato in v Kropo h kovačem, ki jim kladivo v roki pleše....». Starši imajo prosto uro. Informacije v društvu in ob sredah od 10.00 – 12.00.

AKTUALNO:

- ŠTUDIJ V SLOVENIJI

Za bruce: dovoljenje za prebivanje v RS

Za izdajo dovoljenja za prebivanje v RS zaradi študija (33. člen Zakona o tujcih) je potrebno zaprositi na Veleposlaništvu RS v RH v Zagrebu ali na konzularnem dnevu na Reki.

Poleg podpisane vloge (obrazec je dosegljiv na strani: <http://upravneenote.gov.si/situacija.ue> in v društvu), je potrebno priložiti naslednje:

- dokazilo o sprejemu na študij (potrdilo o vpisu, izdaja fakulteta)
- fotokopijo potnega lista (mora veljati vsaj eno leto)

- dokazilo o zadostnih sredstvih za preživetje v času prebivanja v RS (izjava staršev, napisana v slovenščini, overjena pri notarju; vzorec izjave je na voljo v času dežurstva Sveta SNM PGŽ ob sredah od 10.00 -12.00), prejemniki študentskega stipendija tega ne predložijo

- dokazilo o zdravstvenem zavarovanju v RS: obrazec HR-SLO3 Zavarovalnice RH (390 kn) ali vplačilo zavarovanja v zavarovalnici za 30 dni – od dneva vloge naprej (npr. Croatia, 160 kn)

- potrdilo o nekaznovanju, izdaja ga Ministrstvo za pravosodje RH v Zagrebu, s prevodom sodnega tolmača za slovenski jezik (cena prevoda: od 40 do 90 kn za študente, naslovi tolmačev so navedeni po abecedi:

Donadić Marija, tel.: 431 049

Pijetlović Dolores, 098 355- 022

Srdoč Vida, mob.: 098 431 181

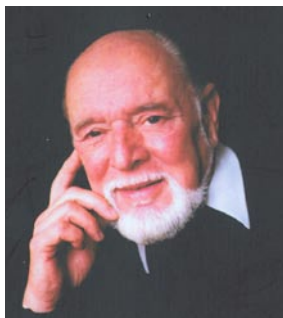
Velimirović Klavdija, 098 395 677

- **TEČAJ SLOVENSKEGA JEZIKA,** Slovensko kulturno društvo Snežnik, Lovran

Tečaj slovenskega jezika se bo predvidoma začel prihodnji mesec, prijave v društvu,

Brajdice 13, ob četrtkih od 18.00-20.00 ali na tel./faks 291 527.

IN MEMORIAM:

Dalibor Fryda

ODHOD GLEDALIŠKEGA ZANESENJAKA

Po dolgi in težki bolezni je 8. septembra 2005, v 75. letu starosti, na Reki umrl Dalibor Fryda, gledališki zanesenjak in amaterski igralec. Večkrat se je predstavil tudi na odru HNK Ivana pl. Zajca. Po številnih odigranih vlogah v minulih več kot petdesetih letih, je Fryda prejel vrsto priznanj in nagrad in ostal zapisan v zgodovini vseh reških amaterskih skupin, tako tudi Slovenskega doma KPD Bazovica. V našem društvu je sodeloval

predvsem od leta 1984 do 1988. V monografiji o Frydi, z naslovom Pol stoletja gledališke ljubezni, je avtor Borislav Ostojić posebno poglavje namenil sodelovanju v KPD Bazovica. Pod naslovom Trsačan med reškimi Slovenci piše, da je Fryda v predstavah (Stekel pes in Vdova Rošlinka) igral v slovenščini, kar pa mu ni bilo težko, saj je bil po materi slovenskega rodu. Prav Vdova Rošlinka je bila ena njspešnejših predstav Bazovice in je leta 1986, zahvaljujoč izvrstni režiji Alojza Usenika in navdahnjeni igralski interpretaciji, razglašena za najboljšo predstavo na širšem reškem območju, kar pa jo je pripeljalo tudi na jubilejni festival amaterskih gledališč v Beogradu. Zapis o obdobju v Bazovici se zaključuje z mnenjem o odličnem sodelovanju dveh gledaliških zanesenjakov, Fryde in Usenika.

V imenu Slovenskega doma KPD Bazovica je Dalibora Frydo na zadnji poti 10. septembra, na pokopališču Trsat, pospremila skupina članov na čelu s predsednikom Vitomiro Vitazom.

Stekel pes

- 1 Bazovica**
(Josip Kaplan - Slavko Arbiter)
- 2 Ave Maria**
(Ivan pl. Zajc - ***)
- 3 Večernica**
(Janez Žirovnik - Narodna)
- 4 Oče naš**
(Jože Leskovar - ***)
- 5 Luna sije**
(Jurij Fleišman/Matej Hubad - France Prešeren)
- 6 Majska noč**
(Matija Tomc - Ivan Trinko Zamejski)
- 7 O, Podjuna**
(Radovan Gobec - Milka Hartman)
- 8 Zdomec**
(Josip Kaplan - Slavko Arbiter)
Solistki:
Dragica Rizman in Marija Travner
- 9 Triglav**
(Jurij Fleišman - Martin Semrajc)
- 10 Miruj, miruj srce moje**
(Pajo Kolarič / Nikola Poljančič - Petar Preradović)
- 11 More moje**
(Dalmatinska narodna)

- 12 Senjska beseda**
(Josip Kaplan - Krešimir Stanišič)
- 13 Gor čez jezero**
(Koroška narodna / harm. Matej Hubad)
- 14 Nazaj v planinski raj**
(Anton Nedvěd - Simon Gregorčič)
- 15 Na Gorenjskem je fletno** (Gorenjska narodna/harm. Stanko Pirnat)
- 16 Planinska**
(Anton Foerster - Ivan Resman)
- 17 Tancuj, tancuj**
(Slovaška narodna/harm. Jan Šoupal)
- 18 Jurjevanje**
(Emil Adamič / Mirko Kokol - Fran Žgur)

Predsednica zbora:

Dragica Rizman

Oganizacija:

Milan Grlica

Foto:

Dražen Šokčević, Milan Grlica

Tonski posnetek in obdelava:

Ivan Harej

